

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (VIII):

Școala, sufletul națiunii - Sfaturile unui părinte bun către fiul său
– Nimeni nu se mai rușinează a fi român! - Obiceiurile rele!

Orice națiune, fără școală, pierde!
Sfaturile unui părinte bun către fiul său

școala e sufletul națiunii!
Să ne unim
căci numai așa
vom ajunge
și noi la o
viață mai ferice
Numai acela e patriot adevărat care se jerește pentru sârmanul popor

Ion Codru Drăgușanu
1818, Drăguș - 1884, Sibiu
la 21 ani

pictură la Roma

Noi nu am fi săraci dacă am ști trăi...
Pînă vom trimite copiii noștri cu boii, cu vacile și cu gîștele, ei nu se vor ridica mai presus de acele dobitoace ...
oamenii în loc de a iobăgi în silă, iobăgesc din dragoste

“Fugi de moliciune, căci te ostenește
Dar viața-activă te întinerește

**Cînd vei fi-n etate mai înaintat
Și cînd după fapte vei fi judecat,**

**Sătul de petreceri, ca mine vei zice:
CEL CE MAI MULT LUCRĂ,
E CEL MAI FERICE!”**

**pentru ce iubim cu atîta căldură patria?
Și iubirea de patrie e numai o datină!**

I.C. Drăgușanu - Rastignac de Făgăraș!

În lucrarea „Scurtă istorie-Panorama alternativă a literaturii române” (2011), scriitorul Mihai Zamfir (n.1940, București) a oferit cititorului român, șansa să cunoască o istorie nonconformistă a literaturii române, singurii scriitori prezentați în paginile volumului fiind cei care au corespuns cerințelor unei valori, respectiv unei originalități stilistice indiscutabile. Transilvania apare, în secolul XIX-lea (până în 1918), prin cinci mari scriitori: Ion Codru Drăgușanu, Ioan Slavici, George Coșbuc, Șt. O. Iosif și Octavian Goga, ultimii patru putând fi considerați fondatorii marcanți ai tribunismului. Recomandăm românilor să-l redescopere pe scriitorul, memorialistul și călătorul Ion Codru Drăgușanu - în lucrarea „Peregrinul transilvan”- în 2018 fiind și comemorarea celor două secole de la nașterea acestuia (n. 1818).

Memorialistul – considerat, de criticul Mihai Zamfir, “Un Rastignac de Făgăraș”- era conștient de originea sa modestă și ne oferă prima definiție a patriotismului, în epistola IV (din Tîrgoviște, apr.1836): «Mult mi-am bătut capul ca să pătrund pentru ce iubim cu atîta căldură patria; voi să zic locul unde ne-am născut. Cine nu părăsește locul nașterii, n-are idee de patrie; el e ca omul în mijlocul pădurii; nu o vede de mulțimea arborilor. Dară înstrăinatul, o, cum învață a o iubi! (...) “Der Mensch ist ein Gewohnheitsthier”, a zis un faimos scriitor german. Și iubirea de patrie e numai o datină, care încetul cu încetul slăbește, deși din cînd în cînd, natura te ademenește la dînsa. Te-ai născut într-un sat din cele mai mizerabile, ai crescut într-o colibă de paie (...) Te bate

mama, te ia tata pe genunchi; toate le uiți, toate le ții minte. Cu prima impresiune te faci cetățean în lume. Devii mai măricel. Cercetezi pe mătușa, cunoști casa popii, auzi înjurând pe jude. Noi întipărituri, noi cunoștințe. Apoi începe necazul și grija. Caută să mergi la dascăl. (...) Biata mătușă căuta să mă țină în brațe, ca să nu cad din pat, visînd. Iată patria, și aievea și în vis». Părăsind ținutul natal, unde încă se mai practica cel mai umilitor obicei medieval („jus primae noctis” – „droit du seigneur” – prin care tinerele fete mirese trebuiau să treacă prin patul seniorului în noaptea nunții), tânărul avea ambiții mari, și curaj să le realizeze: «Încă tînăr, încă fraged, studiul, lectura și meditațiunea în singurătate îmi fu delectațiunea ordinară»».

Ajungînd la Tîrgoviște scria: «Să vezi amice. Nici dracul nu e așa drac, cît negru. Nici Țara Românească așa rea, cum o vede ochiul în nefericire!». Ajuns practicant la o cancelarie administrativă la Călărași «făcui un pas pe calea procopselii, cum se zice dincoace. (...) într-un minut transformă pe ungurean în coconaș circasian. Baba Stoica, vecina noastră, și logofătul Mina, care mai înainte pururea mă întâmpinau sarcastic, imitînd graiul ardelean, nu mă cunoscără și mă salutară cu respect. Numai tot rasa face pe călugăr». I.C. Drăgușanu explică într-o notă la scrisoare: «Trebuie să știi că românii munteni și moldoveni nu pot suferi interjecția noastră “noa”. De mult m-am dezvățat. Iată dialogul:

“-Noa, da de unde îi, Oneo?/ - Noa, tomna din București./ - Noa, mă, da vâst-ai pe Vodă?/ - Noa, da cum să nu-l văd./ -Noa, da cum era, Oneo?/ - Noa, știi pe Onea meu?/ - Știu/ - Noa, dă-mi pace!- Dară pe doamna văstu-o-ai, Oneo?/ - Noa, bine că n-oi vedea-o./-Noa, da cum era, Oneo?/- Noa, știi pe Ana mea?/ - Știu./-Noa, dă-mi pace!»

Devenind învățător, Drăgușanu scria (în 1847): «în țară e nevoie de o generațiune nouă, apărută de erorile, viciile și defectele din trecut (...) școala e sufletul națiunii. Orice națiune, fără școală, piere. Să ne unim căci numai așa vom ajunge și noi la o viață mai ferice». În 1862, în calitate de vicecăpitan al Făgărașului, enunța un program antologic de educație națională: «Am ajuns acel timp de reînviere cînd nimeni nu se mai rușinează a fi român. Numai acela e patriot adevărat care se jerește pentru sărmanul popor (...). Rolul principal, în ce privește primenirea vieții satului, revine învățătorului. Noi nu am fi săraci dacă am ști trăi; apoi ca să învățăm a trăi ne trebuie învățători, dar nu din cei cu opinci, nici învățați de tot, cum ar fi feciorul popii sau al judelui care știu numai buchile lui Chirilă (aluzie la alfabetul chirilic, impus de Metodiul și Chiril), căci, până vom avea de aceștia, nu vom învăța nimica, pentru că ei nu știu nimica și a conduce orb pe orb cad amândoi în gaură. Și de aceea se îmbie ei cu dascălia și vouă așa vă place pentru că, în prostie, prețuiți mai mult boul decît copilul (...).Dascălul sătesc bun nu se plătește cu 7 sau 15 florini pe an cum văd că, în cele mai multe sate, se află, de îi e scîrbă omului să scoată vorbă din gură, văzînd că porcarul satului are de cincî ori mai multă simbrie (...). Un învățător bun nu bagă copiii cu părul în părete, nu-i pune cu genunchii pe boabe de cucuruz, nu ține bățul după ușă, nu-i bate cu linia peste unghii, nu-i scutură de urechi, nu-i încuie în școală pînă se întoarce de la birt și apoi vine beat la școală de omoară cele mai bune simțiri ale copiilor (...). Învățătorul bun nu ține copiii toată ziua în scaune sau în picioare, că prin asemenea măsuri, din atîția prunci, își face tot atîția dușmani (...) La școală trebuie să meargă și fetele, căci neamul românesc nu se va cultiva mai înainte de a se cultiva femeile (...) Pînă vom trimite copiii noștri cu boii, cu vacile și cu gîștele, ei nu se vor ridica mai

presus de acele dobitoace și nu vor pricepe mai mult decât ele (...) Iobăgia a căzut, dar oamenii în loc de a iobăgi în silă, iobăgesc din dragoste și nu spre a se folosi, ci se țin, ca orbul, de gard, cu obiceiurile rele». În 1863, fiind deputat în Dieta Transilvaniei (ales în districtul Hațegului) și participând la dezbaterile furtunoase privind întrebuintarea celor trei limbi ale țării în raporturile publice și politice, susținea că: „limba românească e limba vie pentru două părți din trei ale Transilvaniei, iar ceilalți o vorbesc binișor, așa cum se aude ea prin târguri și pe ulițe („limba română e cea mai asemenea cu limba latină”).

Aici trebuie să precizăm că la 1840, în Transilvania ungurii și secuii aveau 3 academii, 7 licee, 19 gimnazii, sașii – o academie și 5 gimnazii - iar românii (64% din întreaga populație) aveau un liceu și două gimnazii. I.Codru Drăgușanu ne-a lăsat și un veritabil testament spiritual-educativ (poezie tradusă din franceză și publicată în revista „Familia” nr.15 la 25 oct. 1865): „Sfaturile unui părinte bun către fiul său”. Reproducem strofa IV, (singura revizuită prin „înlăturarea capriciilor filologice ale Ardealului din acel timp” , din ediția din 1980, prefațată de Corneliu Albu): «Fugi de moliciune, căci te ostenește/ Dar viața-activă te întinerește./ Când vei fi-n etate mai înaintat/ Și când după fapte vei fi judecat,/ Sătul de petreceri, ca mine vei zice:/ CEL CE MAI MULT LUCRĂ, E CEL MAI FERICE!”. Tânărul făgărășan, cu spirit practic și talent deosebit în deprinderea limbilor străine se autocaracteriza într-un anunț inedit (exemplu de supraviețuire al românilor la mijlocul sec. al XIX-lea): «Un june literat ungur, cunoscând cu perfecțiune limbile: germană, francă, italiană, apoi binișor angla, neogreaca și rusă, den altele esport, caută post de secretar privat, maistru de limbe etc. (...) Dacă rătăceam a mărturisi că sunt român, rămâneam pe lângă varză acră și cvas. (Scris. XXX, Sîntu Petropule, ian. 1843). Este rapid angajat, cu condiția de a-și da jos mustața de fals ungur: „Îmi căuta dară a mă despărți de mustață și mă consol cu 1800 ruble pe an, apoi cu împregiurarea de a mă preumbla cu un principe de viță strălucită trei ani într-o caretă (n. r. șaretă). Cred că e destulă consolațiune pentru un maghiar fals” (...)»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-viii-scoala-sufletul-natiunii-sfaturile-unui-parinte-bun-catra-fiul-sau-nimeni-nu-se-mai-rusineaza-a-fi-roman-obiceiurile-rele-132773.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with the Tribuna logo and the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a red navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stirile de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2018-MAREA UNIRE și Tribunismul (VIII): Școala, sufletul națiunii - Sfaturile unui părinte bun către fiul său - Nimeni nu se mai rușinează a fi român!- Obiceiurile rele!" by Marius HALMAGHI, dated 18.02.2018 22:19, with 143 views and 0 comments. There are social media sharing buttons for Facebook (2 shares), Twitter (0 tweets), and another share button (2 shares). A search bar is visible at the bottom right of the article content area.